

Sprawniejsza normalizacja w Europie – propozycje LightingEurope

W maju 2024 r. Komisja Europejska (KE) rozpoczęła ocenę [rozporządzenia \(UE\) nr 1025/2012 w sprawie normalizacji europejskiej](#). We wrześniu 2025 r. zapowiedziano jego nowelizację w ramach europejskiego aktu o produktach.[1] Niniejszy dokument przedstawia propozycje LightingEurope dotyczące planowanych zmian.

Najważniejsze postulaty LightingEurope

Europejski system normalizacji mierzy się z wieloma problemami: ograniczoną dostępnością norm zharmonizowanych, przewlekłością procesu harmonizacji, rosnącym zapotrzebowaniem na zasoby oraz ryzykiem rozbieżności między normami europejskimi a międzynarodowymi.

LightingEurope przygotowało propozycje rozwiązań, które powinny zostać uwzględnione podczas przeglądu rozporządzenia w sprawie normalizacji. Przegląd ten, będący częścią pakietu europejskiego aktu o produktach, jest spodziewany w trzecim kwartale 2026 r.

LightingEurope zdecydowanie popiera europejski system normalizacji. Ma on podstawowe znaczenie dla producentów wykazujących zgodność produktów wprowadzanych na rynek wewnętrzny UE. System wymaga jednak usprawnień. Organizacja proponuje następujące działania:

1. Zwiększenie dostępności norm zharmonizowanych, do których odniesienia opublikowano w Dz.U. UE

1.1. Międzynarodowa Komisja Elektrotechniczna (IEC) i Komisja Europejska powinny osiągnąć porozumienie, które pozwoli rozwiązać problemy wynikające ze sprawy Malamud.[2] Brak porozumienia doprowadzi do rozchodzenia się europejskich i międzynarodowych prac normalizacyjnych, osłabiając konkurencyjność europejskich producentów. Będzie też oznaczał powielanie prac i konieczność uczestnictwa w większej liczbie gremiów normalizacyjnych.

2. Przyspieszenie prac normalizacyjnych

2.1. Należy określić jednoznaczne terminy, w których Komisja Europejska powinna przyjąć wniosek o normalizację po wejściu w życie rozporządzenia oraz opublikować odniesienia do norm w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (Dz.U. UE).

2.2. Należy jasno określić zakres uprawnień konsultantów HAS oceniających normy i zapewnić większą przejrzystość ich działań. Potrzebne są również jednoznaczne zasady oceny, czy treść norm odpowiada zasadniczym wymaganiom określonym w przepisach.

3. Rozwój kadry ekspertów

3.1. Producenci i stowarzyszenia krajowe potrzebują szerszego dostępu do szkoleń i wsparcia finansowego, które ułatwi im inwestowanie w kształcenie ekspertów ds. normalizacji. Jednym z rozwiązań mogłyby być zachęty podatkowe dla przedsiębiorstw i stowarzyszeń zaangażowanych w prace normalizacyjne.

4. Wzmocnienie roli Europy w normalizacji międzynarodowej

4.1. UE i jej państwa członkowskie powinny uważniej monitorować międzynarodowe inicjatywy normalizacyjne oraz wskazać kluczowe sektory wymagające ich zaangażowania.

4.2. Tempo opracowywania norm musi nadążać za zmianami technologicznymi i geopolitycznymi.

4.3. Należy zachować spójność norm europejskich z normami międzynarodowymi. Będzie to szczególnie istotne, jeśli promowanie norm europejskich stanie się jednym z celów politycznych i strategicznych Komisji Europejskiej. Spójność ta pomoże również utrzymać konkurencyjność europejskich producentów.

4.4. Współpraca z Chinami pozostaje niezbędna, ale jej zakres i formy powinny być zróżnicowane, a jej warunkami – przejrzystość i wzajemność.

Główne wyzwania europejskiej normalizacji i harmonizacji

1. Dostępność norm zharmonizowanych, do których odniesienia opublikowano w Dz.U. UE

W ocenie rozporządzenia (UE) nr 1025/2012 przeprowadzonej na zlecenie Komisji Europejskiej wskazano, że w latach 2009–2024, po przyjęciu tego aktu, nastąpił ogólny spadek liczby opracowywanych norm zharmonizowanych, do których odniesienia publikowano w Dz.U. UE.[3] Jedną z głównych przyczyn są opóźnienia w publikacji związane ze sprawą Malamud oraz późniejszą sprawą dotyczącą ISO/IEC.[4] Prace nad normami przeznaczonymi do harmonizacji nadal trwają, jednak przez ostatnie dwa lata odniesienia do tych norm nie trafiały do Dz.U. UE.

W kwietniu 2024 r. Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki (CENELEC, CLC) poinformował, że **75% norm przedłożonych do harmonizacji nie zostało zaakceptowanych**. Od 2022 r. nie opublikowano odniesień do żadnych nowych norm zharmonizowanych na potrzeby dyrektywy w sprawie kompatybilności elektromagnetycznej (EMC). Z kolei w 2025 r. w ramach dyrektywy niskonapięciowej (LVD) opublikowano odniesienia jedynie do kilku norm EN opracowanych na szczęblu europejskim.

Różnice między wersjami norm IEC i CENELEC dotyczącymi tych samych zagadnień, a także rozbieżności w datach ich wydań, powodują niepewność na rynku. Producenci mogą w rezultacie stosować różne normy i metody oceny zgodności. Utrudnia to pracę organom nadzoru rynku, które muszą uwzględniać różne sposoby wykazywania zgodności produktów.

Wobec braku norm zharmonizowanych na potrzeby rozporządzeń i dyrektyw przewidujących stosowanie modułu A, czyli wewnętrznej kontroli produkcji,[5] branża oświetleniowa wypracowała alternatywne rozwiązania. Producenci mogą wykazywać zgodność produktów na różne sposoby. Aby wesprzeć ich w sporządzaniu deklaracji zgodności, LightingEurope opublikowała ogólnodostępne wytyczne.[6]

W przypadku wielu norm dotyczących oświetlenia proces harmonizacji i publikacji odniesień w Dz.U. UE jest opóźniony lub nie został zakończony. Powoduje to dodatkowe koszty dla producentów:

- **Opóźnienie publikacji odniesienia do normy** może oznaczać konieczność korzystania z dwóch jej wersji: wersji przywołanej w Dz.U. UE, zapewniającej domniemanie zgodności, oraz najnowszego wydania, odpowiadającego aktualnym wymaganiom technicznym i oczekiwaniom klientów.
- **Brak norm zharmonizowanych przywołanych w Dz.U. UE** może wiązać się z koniecznością przeprowadzenia obowiązkowych badań przez jednostkę notyfikowaną, a tym samym z dodatkowymi wydatkami.

Rozwiązania pozwalające radzić sobie z tymi trudnościami nie eliminują wszystkich negatywnych skutków:

- Niektórzy klienci wymagają zgodności z najnowszymi normami, nawet jeśli odniesienia do nich nie zostały jeszcze opublikowane w Dz.U. UE. Może to nawet podwoić koszty badań: oprócz badań służących uzyskaniu domniemania zgodności konieczne są dodatkowe badania według najnowszych norm.
- Normy przywołane w Dz.U. UE nie zawsze nadążają za aktualnym stanem techniki i rozwojem normalizacji międzynarodowej.
- Brak norm zharmonizowanych utrudnia również wykonywanie zadań organom nadzoru rynku. Konieczne staje się przeprowadzanie ocen ryzyka, których wyniki mogą być kwestionowane przez producentów lub importerów. Sprzyja to rozbieżnym interpretacjom prawa UE i osłabia konkurencyjność rzetelnych europejskich producentów.

1.1. Propozycja LightingEurope: porozumienie w sprawie dostępności norm

Impas w rozmowach między IEC a Komisją Europejską pogłębił już wcześniej znaczne opóźnienia w harmonizacji.

LightingEurope apeluje do obu stron o osiągnięcie porozumienia, które pozwoli rozwiązać problemy wynikające ze sprawy Malamud. Bez niego europejskie i międzynarodowe prace normalizacyjne będą się coraz bardziej rozchodzić, co osłabi konkurencyjność europejskich producentów. Doprowadzi to również do powielania prac i zmusi zaangażowane podmioty do uczestnictwa w większej liczbie gremiów normalizacyjnych.

2. Tempo harmonizacji i rola konsultantów HAS

Ocena rozporządzenia (UE) nr 1025/2012 wykazała, że wydłużył się średni czas opracowywania norm przez europejskie organizacje normalizacyjne (ESO).[7] Tymczasem branża potrzebuje odpowiednio wczesnej publikacji odniesień do norm zharmonizowanych, aby móc dostosować produkty do wymagań w terminach określonych w przepisach.

W ocenie wskazano, że **dla dwóch z trzech etapów procesu harmonizacji nie ustalono wiążących terminów:**

- **Publikacja odniesień do norm w Dz.U. UE.** Nie określono terminu, w którym Komisja Europejska musi zakończyć ten etap. Jego średni czas trwania wydłużył się po wejściu w życie rozporządzenia z czterech miesięcy do 1,1 roku. Komisja często odrzuca też normy lub publikuje odniesienia do nich z ograniczeniami, co w praktyce zawęża zakres harmonizacji.
- **Przyjęcie i przekazanie wniosków o normalizację europejskim organizacjom normalizacyjnym.** Również dla tego etapu nie wyznaczono terminu. Średni czas potrzebny na przyjęcie i przekazanie wniosku wydłużył się z roku przed wejściem w życie rozporządzenia do 1,7 roku po jego wejściu w życie. Częściowo wynika to z negocjacji między Komisją a europejskimi organizacjami normalizacyjnymi.

Dłuższe negocjacje mogą być uzasadnione, jeżeli pozwalają lepiej przygotować wniosek o normalizację. Zdarzało się jednak, że wnioski pojawiały się dopiero wiele lat po wejściu w życie przepisów. Dotyczy to rozporządzenia (UE) 2019/2015, uzupełniającego rozporządzenie (UE) 2017/1369 w odniesieniu do etykietowania energetycznego źródeł światła, oraz rozporządzenia (UE) 2019/2020, ustanawiającego wymogi dotyczące ekoprojektu dla źródeł światła i oddzielnego osprzętu sterującego. **Projekt wniosku o normalizację dotyczący obu aktów opublikowano dopiero cztery lata po ich publikacji w Dz.U. UE.**

Na tempo harmonizacji bezpośrednio wpływa również system konsultantów HAS. Wprowadzona procedura umożliwia im zgłaszanie uwag do projektów dokumentów normatywnych IEC już na wczesnym etapie prac. Nie zapewnia jednak bezpośredniego mechanizmu przekazywania tych uwag do IEC.

Komitety techniczne CLC/TC 34 wypracował rozwiązanie, dzięki któremu uwagi mogą trafiać do IEC w celu ich oceny i ewentualnego uwzględnienia w normach. Alternatywą byłoby przygotowywanie odrębnych zmian europejskich, co wydłużałoby proces zatwierdzania norm i pogłębiało różnice względem norm IEC.

LightingEurope zdaje sobie sprawę, że system konsultantów HAS nie jest objęty planowaną nowelizacją rozporządzenia. Jego wpływ na terminowe opracowywanie norm przeznaczonych do harmonizacji jest jednak istotny dla pełnego obrazu problemów europejskiej normalizacji.

System ten powstał po to, by normy opracowywane przez europejskie organizacje normalizacyjne odpowiadały wnioskowi o normalizację oraz zasadniczym wymaganiom określonym w rozporządzeniach. W praktyce nie zawsze przynosi zamierzone rezultaty. Członkowie IEC spoza UE mogą bowiem nie zaakceptować uwag i propozycji konsultantów HAS. Prowadzi to do dwóch bezpośrednich konsekwencji:

1. Konieczności wprowadzenia zmian do końcowej wersji normy EN opartej na normie IEC.
2. Dodatkowych opóźnień w pracach normalizacyjnych.

Rozbieżności te utrudniają działalność przedsiębiorstwom obecnym na rynkach międzynarodowych, które muszą stosować różne wersje norm dotyczących tego samego produktu. W ocenie LightingEurope mogą one stanowić zbędne bariery w handlu w rozumieniu Porozumienia Światowej Organizacji Handlu w sprawie barier technicznych w handlu (TBT). Stosowanie różnych norm zwiększa bowiem koszty produkcji, wydłuża czas wprowadzania produktów na rynek i wpływa na ich dostępność, wybór oraz ceny dla konsumentów.

2.1. Propozycje LightingEurope: przyspieszenie harmonizacji

W związku z planowanym europejskim aktem o produktach, obejmującym przegląd rozporządzenia w sprawie normalizacji, LightingEurope przygotowała propozycje usprawnienia europejskich prac normalizacyjnych i procesu harmonizacji.

Kluczowe jest wyznaczenie jednoznacznych terminów dla każdego etapu tych prac. Europejskie organizacje normalizacyjne mają określone terminy opracowywania norm, ale analogiczne zasady nie obowiązują na pozostałych etapach.

LightingEurope postuluje:

- **Wyznaczenie terminu przyjęcia przez Komisję Europejską wniosku o normalizację po wejściu w życie rozporządzenia.** W przypadku rozporządzenia (UE) 2019/2020 wniosek dotyczący norm zharmonizowanych pojawił się dopiero po czterech latach od wejścia w życie aktu, znacznie po upływie terminu przewidzianego na jego przegląd.
- **Wyznaczenie terminu zakończenia harmonizacji i publikacji przez Komisję Europejską odniesienia do normy w Dz.U. UE.**

2.2. Propozycje LightingEurope: usprawnienie systemu konsultantów HAS

Procedura oceny norm zharmonizowanych z udziałem konsultantów HAS okazała się mniej skuteczna, niż zakładano. Aby usprawnić jej działanie, LightingEurope proponuje:

- **Zwiększenie przejrzystości i ograniczenie zakresu uprawnień konsultantów HAS przy ocenie norm.** Bardziej przejrzyste zasady ułatwiłyby komitetom technicznym zrozumienie kryteriów oceny. Skoncentrowanie pracy konsultantów na kwestiach merytorycznych i jakościowych ograniczyłoby natomiast liczbę odrzuceń z przyczyn formalnych lub redakcyjnych.[8]
- **Większy udział konsultantów HAS w opracowywaniu projektów norm.** Pozwoliłoby to ograniczyć zbędną wymianę korespondencji z komitetami technicznymi i uniknąć nieporozumień, a w konsekwencji skrócić czas opracowywania i oceny norm.

3. Kadra ekspertów – potrzeba zmiany pokoleniowej

Zapewnienie odpowiedniej liczby ekspertów staje się coraz pilniejszym wyzwaniem. Z oceny rozporządzenia w sprawie normalizacji wynika, że jedynie 38% osób zaangażowanych w

prace normalizacyjne ma mniej niż 50 lat. Pozostałe 62% to osoby w wieku co najmniej 50 lat.

W 2024 r. LightingEurope przeprowadziła własną analizę struktury wieku ekspertów w komitetach technicznych i grupach roboczych zajmujących się zagadnieniami istotnymi dla branży. Wyniki wskazują, że w najbliższych latach liczba europejskich ekspertów w wielu z tych gremiów będzie coraz wyraźniej maleć. Oznacza to osłabienie wpływu Europy na normalizację w sektorze oświetleniowym.

W 2024 r. ponad połowa europejskich ekspertów uczestniczących w pracach na szczęblu międzynarodowym planowała przejście na emeryturę w ciągu kolejnych 3–5 lat. W gremiach europejskich podobne plany miała niemal połowa ekspertów.

Problem dotyczy nie tylko wieku obecnych ekspertów, lecz także braku następców o odpowiednich kompetencjach. Potrzebni będą zarówno specjaliści merytoryczni, jak i osoby zdolne do koordynowania prac komitetów technicznych i grup roboczych. Obie te role mają kluczowe znaczenie dla kierunku prac normalizacyjnych.

Dalszy spadek liczby europejskich ekspertów będzie osłabiał wpływ Europy na normalizację. Coraz większą częścią prac międzynarodowych będą wówczas kierować przedstawiciele innych regionów świata, zwłaszcza Chin.

3.1. Propozycje LightingEurope: kształcenie nowych ekspertów

Utrzymanie wiodącej roli Europy wymaga zapewnienia odpowiedniej liczby wykwalifikowanych ekspertów. Nie wystarczy pozyskać nowych uczestników prac normalizacyjnych – trzeba również zadbać o ich przygotowanie. Wiąże się to bezpośrednio z dostępem do finansowania dla producentów inwestujących w rozwój takich kompetencji.

LightingEurope postuluje zwiększenie dostępu do szkoleń i wsparcia finansowego dla producentów oraz stowarzyszeń krajowych, aby ułatwić im kształcenie ekspertów ds. normalizacji. Jednym z rozwiązań mogłyby być zachęty podatkowe dla przedsiębiorstw i stowarzyszeń uczestniczących w pracach normalizacyjnych. Takie działania pomogłyby długofalowo odpowiedzieć na problem starzenia się kadry ekspertów.

4. Rola UE w normalizacji międzynarodowej

W ciągu ostatnich dziesięciu lat udział przedstawicieli UE w międzynarodowych komitetach technicznych zmalał w porównaniu z udziałem przedstawicieli Chin i Japonii. Osłabia to wpływ Europy na kierunek prac normalizacyjnych.

Chiny i Stany Zjednoczone skuteczniej niż państwa europejskie dostosowywały swoje programy badawcze do potrzeb komitetów technicznych. Dzięki temu zwiększyły udział w międzynarodowych organizacjach normalizacyjnych i przejęły wiodące role w strategicznych komitetach oraz grupach roboczych.

Zjawiska te wiążą się ze starzeniem się europejskiej kadry eksperckiej oraz z narastającymi rozbieżnościami między normami europejskimi i międzynarodowymi, do których przyczynia się niesprawny proces harmonizacji.

Aby zwiększyć wpływ Europy na normalizację międzynarodową, LightingEurope popiera propozycje przedstawione w raporcie instytutu Clingendael,[9] w szczególności:

4.1. Uważniejsze monitorowanie międzynarodowych inicjatyw normalizacyjnych przez UE i jej państwa członkowskie.

4.2. Dostosowanie tempa opracowywania norm do zmian technologicznych i geopolitycznych.

4.3. Zachowanie spójności z normami międzynarodowymi. Będzie to kluczowe, jeśli promowanie norm europejskich stanie się celem politycznym i strategicznym Komisji Europejskiej. Pomoże również utrzymać konkurencyjność europejskich producentów.

4.4. Kontynuowanie współpracy z Chinami, przy zróżnicowaniu jej zakresu i form oraz zapewnieniu przejrzystości i wzajemności.

4.5. Wskazanie kluczowych sektorów, w których UE chce aktywnie uczestniczyć w tworzeniu norm międzynarodowych.

4.6. Rozwijanie współpracy normalizacyjnej z państwami spoza UE, która leży w istotnym interesie Unii.

4.7. Prowadzenie dialogu transatlantyckiego na temat normalizacji.

Kontakt

Dodatkowych informacji udzielają:

- **Elena Scaroni, sekretarz generalna** – elena.scaroni@lightingeurope.org;
- **Alfredo Menghini, specjalista ds. polityki** – alfredo.menghini@lightingeurope.org.

LightingEurope to organizacja z siedzibą w Brukseli, reprezentująca interesy branży oświetleniowej. Zrzesza 32 przedsiębiorstwa i stowarzyszenia krajowe, które łącznie reprezentują ponad 1000 europejskich firm, głównie małych i średnich. Firmy te zatrudniają ponad 80 tys. osób w Europie i osiągają łączne roczne obroty przekraczające 15 mld euro.

LightingEurope promuje efektywne oświetlenie, które służy komfortowi, bezpieczeństwu i dobremu samopoczuciu ludzi, a zarazem ochronie środowiska. Działa na rzecz warunków prowadzenia działalności i przepisów wspierających uczciwą konkurencję oraz rozwój europejskiej branży oświetleniowej.

Więcej informacji: www.lightingeurope.org.

Przypisy

- [1] [Program prac Komisji Europejskiej na 2026 r.](#)
- [2] [Informacja dotycząca sprawy Malamud.](#)
- [3] Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Rynku Wewnętrznego, Przemysłu, Przedsiębiorczości i MŚP; Fraunhofer ISI; Intellera Consulting; Trinomics B.V.; Bianchini, D. i in., *Badanie oceniające rozporządzenie (UE) nr 1025/2012 w sprawie europejskiej normalizacji – raport końcowy*, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2025, DOI: [10.2873/2178479](#).
- [4] [Sprawa dotycząca ISO/IEC.](#)
- [5] Przykładowo: [dyrektywa 2014/35/UE \(LVD\)](#) oraz [dyrektywa 2014/30/UE \(EMC\)](#).
- [6] LightingEurope, [Wytyczne i informacje dotyczące stosowania norm dla produktów oświetleniowych w Europie w 2025 r.](#)
- [7] Badanie oceniające rozporządzenie (UE) nr 1025/2012, op. cit. (zob. przypis 3).
- [8] 31% norm odrzuconych z powodu niezgodności odrzucono wyłącznie z przyczyn formalnych.
- [9] Instytut Clingendael, [Raising the Standard – jak wykorzystać geopolityczny potencjał europejskiego rynku wewnętrznego.](#)